

Mục lục

Lời mở đầu			8
Người lái đò sông Đà	Nguyễn Tuân	Vũ Xuân Hoàn	10
Vợ chồng A Phủ	Tô Hoài	Đình Quang Hải	12
Lặng lẽ Sa Pa	Nguyễn Thành Long	Trương Văn Ngọc	14
Việt Bắc	Tố Hữu	Đỗ Đình Tân	16
Bài ca phong cảnh Hương Sơn	Chu Mạnh Trinh	Lại Sơn Hải	18
Buổi chiều đứng ở phủ Thiên Trường trông ra	Trần Nhân Tông	Đình Ngọc Sơn	20
Mùa xuân của tôi	Vũ Bằng	Trương Văn Ngọc	22
Đất nước	Nguyễn Đình Thi	Kim Duẩn	24
Chiều Xuân	Anh Thơ	Trương Văn Ngọc	26
Bên kia sông Đuống	Hoàng Cầm	Lê Huyền Trang	28
Tây Tiến	Quang Dũng	Vũ Xuân Hoàn	30
Bài ca Côn Sơn	Nguyễn Trãi	Chu Linh Hoàng	32
Đoàn thuyền đánh cá	Huy Cận	Tô Chiêm	34
Dục Thúy sơn	Nguyễn Trãi	Nguyễn Thanh Hồng	36
Sao Sao	Vũ Hùng	Lê Phương Quỳnh	38
Cảnh thiên nhiên xứ Nghệ	Đặng Thai Mai	Hoàng Văn Tài	40
Qua đèo Ngang	Bà Huyện Thanh Quan	Quỳnh Chu	42
Hang Én	Hà My	Lê Rin	44
Quê hương	Tế Hanh	Quyên Thái	46
Gió Lào cát trắng	Xuân Quỳnh	Chu Hồng Tiến	48
Nghìn năm tháp Khương Mỹ	Lam Linh	Lê Rin	50
Ai đã đặt tên cho dòng sông?	Hoàng Phủ Ngọc Tường	Vũ Lân	52
Đây thôn Vĩ Dạ	Hàn Mặc Tử	Quỳnh Chu	54
Tạm biệt Huế	Thụ Bốn	Chu Hồng Tiến	56
Mùa săn trên núi	Vũ Hùng	Phan Hà	58
Phố mưa	Nguyễn An	Vương Thế Quân	60
Dòng sông thơ ấu	Nguyễn Quang Sáng	Trần Đình Long	62
Buổi sáng ở Thành phố Hồ Chí Minh	Nguyễn Mạnh Tuấn	Tú Ngô	64
Những hàng me Sài Gòn	Bình Nguyên Lộc	Khánh Vân	66
Chiều Sài Gòn	Bùi Giáng	Khang Lê	68
Hòn Đất	Anh Đức	Lê Rin	70
Cảnh trăng trên Đòng Hồ	Lâm Tấn Phác	Quyên Thái	72
Hương rừng Cà Mau	Sơn Nam	Trình Phan	74
Đào chìm	Trần Đăng Khoa	Tạ Huy Long	76
Đất rừng phương Nam	Đoàn Giỏi	Lê Phương Quỳnh	78

Lời mở đầu

Nhờ có văn chương, chúng ta có khả năng đặt chân đến những nơi chốn mình chưa từng được tới. Chúng ta thấy mình ngồi trên tảng đá rêu, dưới bóng râm Côn Sơn khi ngâm ngợi vần thơ Nguyễn Trãi, chúng ta trầm trồ trước vẻ đẹp của miền đất Tây Tiến nhờ những câu thơ của Quang Dũng, chúng ta ghi nhớ dáng hình của sông Đà qua ngòi bút Nguyễn Tuân, dẫu cho chưa một lần đặt chân tới những miền đất ấy. Hình hài, mùi vị và câu chuyện về những vùng đất trên khắp Việt Nam dù gần gũi hay xa xôi, đã thuộc lòng hay chưa rõ, đều trở nên gần bó, quen thân bởi những câu thơ, áng văn như thế.

Cái đẹp của văn chương là sự khắc họa những vùng đất không chỉ qua một bức ảnh chụp hay một thước phim mà còn mang cách nhìn, tình cảm, sự tưởng tượng và sáng tạo trong việc ngắm nhìn và ghi lại cảnh đẹp. Vì thế, các tác phẩm văn học nói riêng và nghệ thuật nói chung luôn đưa chúng ta đi xa hơn những gì mình thấy hằng ngày. Hội họa cũng có thể nối gót những áng văn để tiếp tục hành trình đó, cho người đọc cách nhìn và cảm nhận khác hơn, giàu có hơn về những miền đất trên quê hương mình.

Cuốn sách này được nhóm biên soạn thực hiện với niềm mong tái hiện hành trình dài rộng ấy. Đó là hành trình mà cảnh sắc Việt đã

bước vào văn chương để rồi tiếp tục trở lại trước mắt ta với những bức tranh. Trong hành trình lưu giữ và ghi lại ấy là sự tiếp nối của quan sát, hình dung, của tài năng sáng tạo và lòng yêu mến. Cuốn sách này nói với người đọc, người xem rằng mỗi địa danh luôn có nhiều hơn một đời sống cho chúng ta ngắm nhìn, khám phá và cũng có thật nhiều cách để những miền đất ta yêu mến được lưu giữ và nhớ về.

Bắt đầu từ những đoạn trích trong sách giáo khoa phổ thông đã trở nên quen thuộc với nhiều thế hệ, nhóm biên soạn cũng đưa vào những vần thơ, áng văn viết về các nơi chốn khác. Một phần, chúng tôi mong muốn tấm bản đồ cảnh sắc quê hương từ ngôn từ và tranh trong cuốn sách này thêm phong phú và rực rỡ, đồng thời, cuốn sách này cũng có thể được sử dụng như tư liệu dạy và học – một gợi ý giúp các giáo viên và học sinh tiếp cận tác phẩm văn học trong chương trình phổ thông trong sự giao thoa với các hình thức nghệ thuật khác.

Mong rằng độc giả tận hưởng cuốn sách này với cảm giác thân thuộc và cả ngạc nhiên về cảnh sắc những miền đất quê hương trong văn chương Việt Nam.

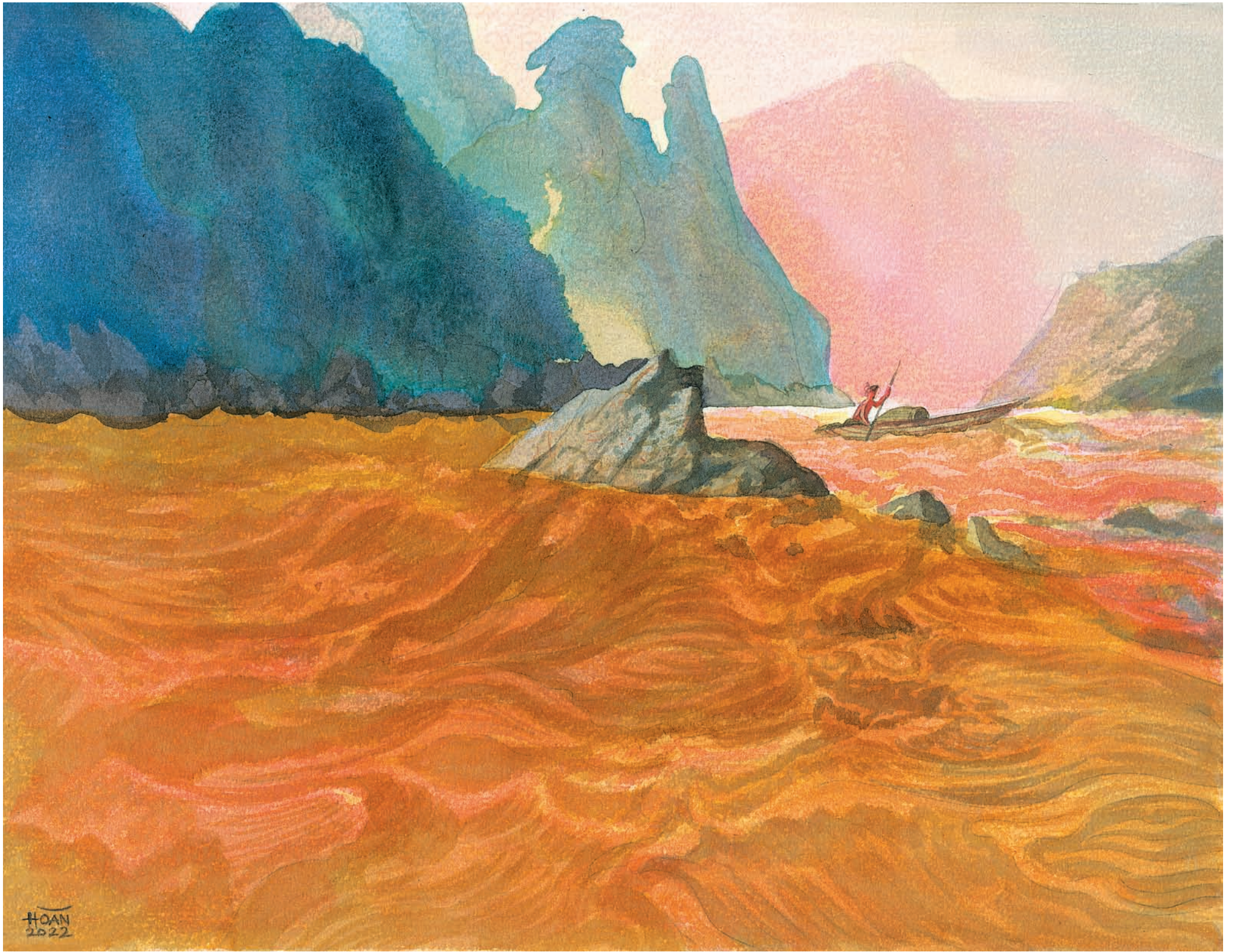
Nhóm biên soạn

Người lái đò sông Đà

LỜI: **NGUYỄN TUÂN**

TRANH: **VŨ XUÂN HOÀN** | Acrylic

Thuyền tôi trôi trên sông Đà. Cảnh ven sông ở đây lặng tờ. Hình như từ đời Lý đời Trần đời Lê, quãng sông này cũng lặng tờ đến thế mà thôi. Thuyền tôi trôi qua một nương ngô nhú lên mấy lá ngô non đầu mùa. Mà tịnh không một bóng người. Cỏ gianh đồi núi đang ra những nõn búp. Một đàn hươu cúi đầu ngốn búp cỏ gianh đẫm sương đêm. Bờ sông hoang dại như một bờ tiền sử. Bờ sông hồn nhiên như một nỗi niềm cổ tích tuổi xưa. Chao ôi, thấy thèm được giật mình vì một tiếng còi xúp-lê của một chuyến xe lửa đầu tiên đường sắt Phú Thọ – Yên Bái – Lai Châu. Con hươu thơ ngộ ngẩng đầu nhung khỏi áng cỏ sương, chăm chăm nhìn tôi lừ lừ trôi trên một mũi đò. Hươu vểnh tai, nhìn tôi không chớp mắt mà như hỏi tôi bằng cái tiếng nói riêng của con vật lành: “Hỡi ông khách sông Đà, có phải ông cũng vừa nghe thấy một tiếng còi sương?” Đàn cá dầm xanh quẫy vọt lên mặt sông bung trắng như bạc rơi thoi. Tiếng cá đập nước sông đuổi mất đàn hươu vụt biến. Thuyền tôi trôi trên “Dải Sông Đà bọt nước lênh bênh – Bao nhiêu cảnh bấy nhiêu tình” của “một người tình nhân chưa quen biết” (Tản Đà). Dòng sông quãng này lững lờ như nhớ thương những hòn đá thác xa xôi để lại trên thượng nguồn Tây Bắc. Và con sông như đang lắng nghe những giọng nói êm êm của người xuôi, và con sông đang trôi những con đò mình nở chạy buồm vải nó khác hẳn những con đò đuôi én thắt mình dây cổ điển trên dòng trên.

HOAN
2022

Vợ chồng A Phủ

LỜI: **TÔ HOÀI**

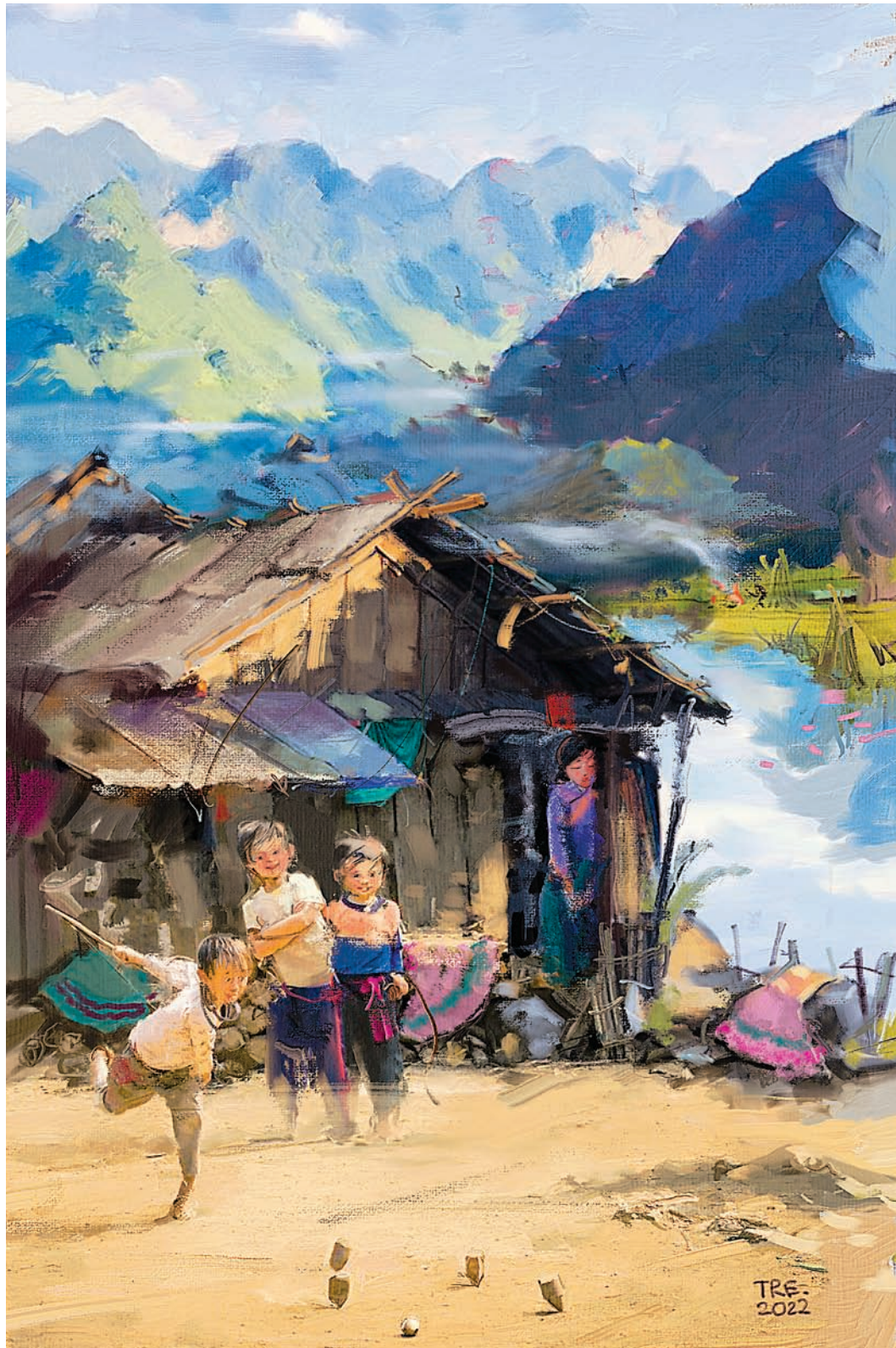
TRANH: **ĐINH QUANG HẢI** | Kỹ thuật số

Trên đầu núi, các nương ngô, nương lúa gặt xong, ngô lúa đã xếp yên đầy các nhà kho. Trẻ con hái bí đỏ, tinh nghịch, đã đốt những lều canh nương để sưởi lửa. Ở Hồng Ngài, người ta thành lệ cứ ăn Tết khi gặt hái vừa xong, không kể ngày, tháng nào. Ăn Tết như thế cho kịp lúc mưa xuân xuống thì đi vỡ nương mới. Hồng Ngài năm ấy ăn Tết giữa lúc gió thổi vào cỏ gianh vàng ửng, gió và rét rất dữ dội.

Nhưng trong các làng Mèo Đỏ, những chiếc váy hoa đã đem ra phơi trên mỏm đá xòe như con bướm sặc sỡ [...] Đám trẻ đợi Tết, chơi quay, cười ầm trên sân chơi trước nhà. Ngoài đầu núi lấp ló đã có tiếng ai thổi sáo rủ bạn đi chơi. Mị nghe tiếng sáo vọng lại, thiết tha bồi hồi.

Những
miền
lưu
dấu

—
Cảnh
Việt
trong
văn
chương

Lặng lẽ Sa Pa

LỜI: **NGUYỄN THÀNH LONG**

TRANH: **TRƯƠNG VĂN NGỌC** | Màu nước

Nắng bây giờ bắt đầu len tới, đốt cháy rừng cây.
Những cây thông chỉ cao quá đầu, rung tí trong nắng
những ngón tay bằng bạc dưới cái nhìn bao che của
những cây tử kinh thỉnh thoảng nhô cái đầu màu hoa cà
lên trên màu xanh của rừng. Mây bị nắng xua, cuộn tròn
lại từng cục, lăn trên các vòm lá ướt sương, rơi xuống
đường cái, luồn cả vào gầm xe.

Những
miền
lưu
đấu

—
Cảnh
Việt
trong
văn
chương

Việt Bắc

LỜI: **TỔ HỮU**

TRANH: **ĐỖ ĐÌNH TÂN** | Khắc gỗ màu

Ta về, mình có nhớ ta
Ta về, ta nhớ những hoa cùng người.
Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi
Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng.
Ngày xuân mơ nở trắng rừng
Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang.
Ve kêu rừng phách đổ vàng
Nhớ cô em gái hái măng một mình.
Rừng thu trăng rọi hòa bình
Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung.

Những
miền
lưu
dấu

—
Cảnh
Việt
trong
văn
chương